

לא מומלצים

גרוסמן - נבות - קור

הרבה מאוד ספרים לא מומלצים לקריאה ו/או לרכישה ראו אור במהלך השנה החולפת, מאז שבוע־הספר הקודם.

בכיר הספרים הלא־מומלצים לקריאה הוא סיפורו של קריין הרדיו הצעיר דויד גרוסמן, חיוך הגדי, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד. ספר זה בולט בבוטותו וכא־ביכולתו של המחבר כללום את שטף דימויו ולשונו, המטביעים עד מהרה כל רעיון סיפורתי אפשרי.

תופעה אחרת של יצרנותה שאינו יודע מעצורים, למרות שאין מתלווים לו כל כישרים, הוא רומן־כתולים של מחבר צעיר בשם **אמנון נבות**, שראה אור בהוצאת כתר. תחת הכותרת עונת המלכים. הרומן הזה הוא רוגמה מובהקת לכך שאין כל מניעה למחבר משולל כישרון סיפורתי בסיסי מלפרסם ספר.

בין מחברי־בוסר אלה עשוי להרגיש בנוחיות רבה הלשוני **אבשלום קור**, שפירסם מלל מכורך, תחת הכותרת בלצון רב. בהוצאת מעריב.

בתרגום עברי בהוצאת זמורה ביתן, שהתמחה בשנים האחרונות בתרגום רומנים לעברית. רומן זה מביא את חיי העולם התחתון של לונדון כמשל למלחמת־המעמדות העולמית.

ספר רב רגישות וייחוד הוא האנתולוגיה שאותה ליקט המשורר **שלמה טנאי**, תחת הכותרת הפרח הכחול. המרכז באתולוגיה של סיפורים מתוך הרומנטיקה הגרמנית, שראתה אור בהוצאת דביר. אתולוגיה זו פורשת לפני הקורא הישראלי את אותה ז'אנר כתיבה מיוחד, מינורי ברובה, ז'אנר שבלעדיו לא ניתן להבין את הסיפורת הגרמנית על ררגותיה ורמותיה השונות.

עוד ספר מרשימת יצירותיו של חתן פרסי נובל **סמיואל בקט**, תחת הכותרת אלושם, הכיאה העורכת והמתרגמת המוכשרת הלית ישרון, בהוצאת הקיבוץ המאוחד. בסיפור אלושם — שמו כבר מעיד על מעלותיו התירגומיות — הצליחה ישרון להעניק את מימד הלשון העברית ליצירתו של מחבר מורכב זה.

ספר מסיגנון שונה לחלוטין: תחת הכותרת שתי נשים, מאת **הארי מולישי**, בהוצאת כתר, מובאות שתי מהנובלות הידועות ביותר של הבלט במחברי הולנד כיום, שאף ביקר בארץ במהלך השנה שעברה. אחד משני הסיפורים פורש שוב את אימי הפצצת רודון, גרמניה, בידי חילות־האוויר של בעלות־הברית — הפצצה, שאינה נופלת באימה מהפצצות הירושימה ונגאטאקי. בסיפור השני שבקובץ פורש מולישי, כרגישות בלתי־רגילה, את עולמה של לסבית הולנדית.

סיפור נדיר, של מחבר שאינו מוכר לקורא הישראלי, הוא הרומן התג האדום של האומץ, מאת **סטיבן קריין**, שראה אור בהוצאת זמורה ביתן. הוא מתאר את אחד מקרבות מילחמת האזרחים בארצות־הברית, תוך חשיפה מהממת של קצות העצבים, בין פחדנות, גבורה ואומץ.

שני ספרים מאת הסופרת הדרום־אפריקאית המעולה **ג'ודית ג'ורדימר** ראו אור בתרגום לעברית במהלך השנה החולפת. הראשון בהם הוא המושפחה של וילי, שראה אור בהוצאת כתר — רומן שלמרות התרגום המצועצע שלו, מצליח להעביר לקורא חוויה עתידית, האפשרית בדרום־אפריקה ואולי גם בישראל. סיפורה השני של ג'ודימר, שראה אור בעברית, הוא הרומן בתו של בורגר, בספריה לעם של עם עובד. בתרגום מעולה, זה רומן חווייתי של כת אחד ממנהיגי הריקאלים הלבנים בדרום־אפריקה, הפורשת מחד את וועות החיים בדרום־אפריקה, אך משבחת אותם מול עליבות־הנפש הצבועה של השמאל והריקלים המערב־אירופיים, תיאורי הגיחוך שמתארת ג'ודימר את השמאל האירופי

מריה, בתרגומו של המשורר **מישה הנעמי זינגר**, שראה אור בהוצאת אדם. קובץ זה הוא מסע שירי בעיקבות אמו של **ישוע הנוצרי** בהרי־ההודה, ירושלים והגליל, מסע שירי הנחשב לאחד מניכסי־צאן־הברזל של השירה הגרמנית המודרנית.

קובץ שיריו של משורר היידיש **אברהם סוצקובר**, כנפי שחם, שראה אור בהוצאת עם עובד, מעמת מול השירה העכשווית העברית את אחד מאחרוני משוררי שפת היידיש החי בישראל, והיוצר שירה שהיא מן המעולות הנכתבות כאן.

מהדורה חדשה של אחת מהאתולוגיות שהשורה ביותר על השירה הישראלית לדורותיה היא האנתולוגיה שירת רוסיה, בעריכת המשוררים **לאה גולדברג** ו**אברהם שלונסקי**, שראתה אור לראשונה בשנות הארבעים, בספריית פועלים, כימי השיא שלה. אתולוגיה זו, שעל ביכיה גדל דור משוררי הפלמ"ח, ראתה אור השנה במהדורה מצולמת, שאותה הביא לפרס **אריה אהרנז**, בהוצאת יד שלונסקי.

תחת הכותרת מר קוגיטו ושירים אחרים פירסם המבקר והמתרגם **דויד וינסלר**, בהוצאת הקיבוץ המאוחד, את שיריו של המשורר הפולני **זביגניב הרברט**, הנחשב לאחד הבלטים שבמשוררי אירופה בתקופה שאחרי המלחמה העולמית השנייה.

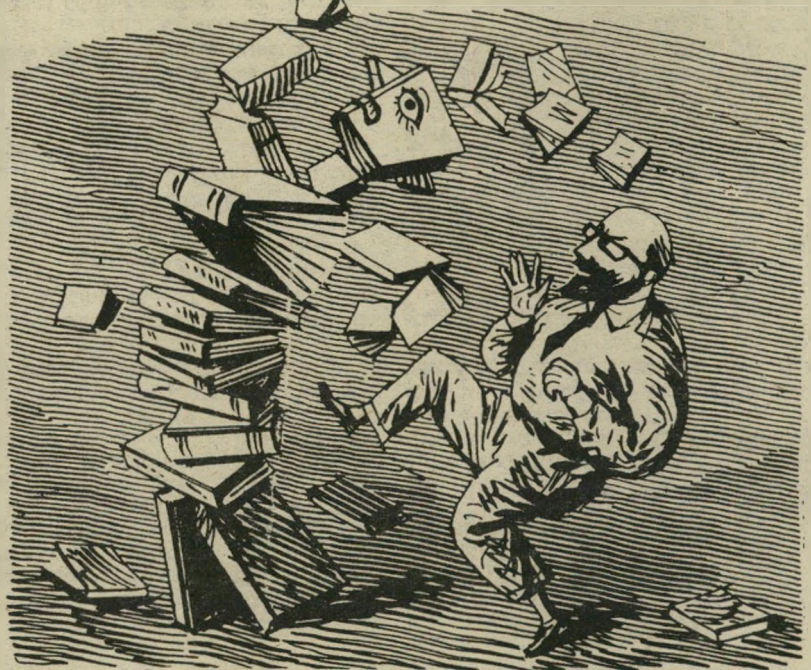
ספרות מתורגמת

אלושם

עיקר העשייה המו"לית בישראל היה גם בשנה האחרונה בשטח הסיפורת המתורגמת, שהמשיכה להציג לפני הקורא הישראלי את מיכר היצירות כמעט מכל לשונות תבל.

בין הספרים הבולטים, אשר תורגמו לעברית במהלך השנה האחרונה, בולט סיפורו של הסופר המצרי **נגיב מחפוז**, מיראמר, שראה אור בהוצאת תמוז. רומן זה מתאר את העימות שבין שני עולמות מצריים — מצריים של העבר מול מצריים החדשה. את סיפור הידרדרותו של מעמד האצולה הבריטי מביא הרומן בחזרה לבריטיס־הד מאת **אורלן ואו**, שראה אור בהוצאת דומינו.

היכרות ראשונית יצר הקורא הישראלי עם הסופר האמריקאי העכשווי **ג'ון אירווינג**, בסיפור העולם על־פי גארפ, שתורגם לעברית וראה אור בהוצאת זמורה ביתן. רומן זה, שזכה

יאים וראויים גם למסכתות הצביעות של שמאל זה בישראל.

שני ספרים של הסופר האמריקאי האורבני אקולוגי **ג'ון צ'יבר** ראו אור השנה בתרגום לעברית, שניהם בהוצאת כים. הספרים הם עולם התפוחים והו, איזה ג'רען — ספרים שבכוחם לערוך היכרות מהנה בין סופר אמריקאי ייחודי זה והקורא הישראלי.

אי־אפשר לסיים את אינוונטר הספרים שתורגמו במהלך השנה האחרונה לעברית מבלי להזכיר את התרגום העברי החדש שנעשה

גם לגירסה קולנועית, לועג לחלום האמריקאי ולחלקם של הסופרים בבניית חלום זה.

רומן נוסף שזכה לגירסה קולנועית ותורגם לעברית הוא סיפורו של **מרטיין קרוזסמית**, פארק גורקי, שאף הוא ראה אור בהוצאת זמורה ביתן. רומן זה, שהוא אחד הרומנים המרתקים אודות חווי החיים ברוסיה הסובייטית, מתאר, למרות שנכתב בידי אמריקאי, סיפור ריגול אודות חפרפת סובייטית.

עולם מסוג אחר קיים ברומן רומן בגרוש מאת **ברטולד ברכט**, שאף הוא ראה אור

עיון

עידן השיעחוק

ספרי עיון ומחקר רבים ראו אור במהלך שנת־הספר האחרונה בעברית, חלקם מקוריים וחלקם מתורגמים. אחד המרתקים שבספרים אלה הוא סיפורה של **זוהר שביט**, החיים הסיפ־רותיים בארץ ישראל, 1933-1910, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד. בספר זה נפרש המהלך הספרותי שהביא להפיכת ארץ־ישראל למרכז של הסיפורת והשירה העבריים.

מחקר מקיף, מסוג אחר לגמרי, הוא סיפ־רומן־מחקרו של **ארנסט דויד קולמן**, עולמה של הסיפורת הרומית. שראה אור בהוצאת מסדה — ספר/מחקר פורש לפני הקורא הישראלי את אצרותיה של תרבות זו, שהשפעתה כה מרובה על הסיפורת האירופית לדורותיה.

ספר נוסף של הפילוסוף ממוצא יהודי **ברוך שפינוזה**, תחת הכותרת מאמר תיאולוגי־מדיני, נגאל ותורגם לעברית, אחרי מאות בשנים, בהוצאת מאגנס. בספר יש מעט מקריאת־התגר של שפינוזה, שהקיעה את הרבנים מאסטרוס של תקופתו.

מיכר מרתק של ראיונות עם אנשי־ההגות של המחצית השנייה במאה העשרים מצוי בסיפורו של **בריאן מאגוי**, אנשי הגות, שראה אור בתרגום לעברית בסדרת אופקים בהוצאת עם עובד. בספר זה יש גלריה של אנשי הגות, שמחשבתם היפרתה את מחשבת־אנוש כימינו.

במהלך השנה החולפת תורגם לעברית סיפורו דקי, הנחשב לאחד המשפיעים ביותר על מחשבת היצירה האמנותית במאה העשרים. כוונתי לסיפורו יצירת האמנות בעידן השיעחוק הטכני מאת **ולטר בנימין**, שראה אור בהוצאת הקיבוץ המאוחד. סיפורו זה הוא חלק מספר גדול יותר של בנימין (שעדיין לא תורגם לעברית — וחבל), ולטר בנימין, אחד מאנשי ההגות היהודיים הגדולים במאה העשרים, שהתאבד בימי הראשית של מלחמת־העולם השנייה, בהרי הפירנאים, נחשב מזה יותר מעשרים שנה כמשפיע העיקרי על האידיאולוגיה של היצירה האמנותית לשטחיה, ובעיקר אמנות הקולנוע, שאימצה את רוב השטחיות האמנותיות. עבור הקורא הישראלי, יש בחוברת זו משום פריצת צוהר לעולמו של בנימין.

ארץ ישראל

קתדרה

גם בשנת הספר האחרונה היה נושא המו"לות של תולדות ארץ־ישראל לאחד הנושאים החמים והמכירים ביותר, כאשר את עיקר ההתמחות בשטח זה מקיימת הוצאת יד יצחק בן־צבי. בין הבולטים שבסיפרי הוצאה זו הוא סיפורו של **יהושע קנזאל**, אליעזר בן־יהודה בבית האסורים, ספר שהוא שיחזור של פרט ופרט על סיכסוך ידוע שבין הישוב הישן לחדש בירושלים, בסוף המאה שעברה.

ספר אחר, שראה אור בהוצאת יד יצחק בן־צבי, הוא סיפור־מחקרו של **הנרי ניר**, הקיבוץ והחברה — הקיבוץ המאוחד, ספר/מחקר המתאר את ימי הראשית של הקיבוץ המאוחד, את המעבר מגרוד־העבודה למימסד אידיאולוגי. בנושא ארץ־ישראל הגיע השנה לחוברת 50 כתבי־עת החינוכי עת־מול, שבעריכת **שלמה שביא** ובהוצאת מיישר־החינוך־התרבות ואוניברסיטת תל־אביב.

כתבי־עת מרתק נוסף, שעבר את חוברת מס' 31, הוא כתבי־עת קתדרה, שבהוצאת יד יצחק בן צבי, כתבי־עת המביא מחקרים ומאמרים לתולדות ארץ־ישראל ויישובה.

ספרים נוספים העוסקים בארץ־ישראל הם ארבעת הכרכים של תיאור ארץ־ישראל מאת הצרפתי **ויקטור גראן**, וחוברת עידן שבעריכת **מרדכי נאור** — גם הם בהוצאת יד יצחק בן־צבי.

אין ספק שהצלחת ה'ז'אנר המו"לי של פירסום ספרי תולדות ארץ־ישראל מעיד על תהליכים של אחיזה והשתרשות תרבותית, החשובים לא פחות מאשר סיפורת טובה, כמעצבים של מהלכים תרבותיים.